DE SACROSANCTA
ET INDIVIDUA
TRINITATE
ORATIO

QUAM HABUIT IN SACELLO PONTIFICIO VATICANO

Poſtridie Idus Junii Anno MDCCLXXVIII.

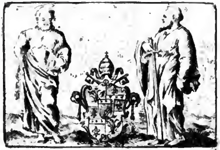
AD SANCTISSIMUM D. N.

PIUM SEXTUM.

COMES CAROLUS VALLEMANI

PATRITIUS FABRIANENSIS,

ET COLLEGII CLEMENTINI CONVICTOR.

ROMÆ M.DCC.LXXVIII.

EX TYPOGRAPHIA CHRACAS,

SUPERIORUM FACULTATE.

Digitized by Google

Digitized by Google

BEATISSIMO PATRI

AC DOMINO NOSTRO

PIO SEXTO

PONTIFICI MAXIMO.

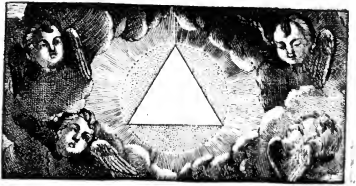
CAROLUS VALLEMANI
FELICITATEM.

Q*Uam nuperrime apud Te, Purpuratoſque Senatus tui Patres de* MYSTERIO TRINITATIS *habui, ea ſe tibi*, BEATISSIME PATER, *humillime ſiſtit Oratio. Non enim obſequium illa ſuum cuiquam potius exhibendum putat, quam Pontifici vere Maximo, cujus ſive ſpectetur Perſona, quam refert, ſive, qua pollet, auctoritas, ſive denique ſapientia, qua militantem Chriſti Eccleſiam gerit, aliquam procul dubio in ſe ipſe adumbrat* TRINITATIS *imaginem. Illud etiam accedit, quod, cum tantum Myſterium Theologicarum*

virtutum actibus præcipue concelebrandum docuerit, tibi proinde ſentit doctrinam ſuam probari maxime oportere, qui, cum Paſtor Eccleſiæ ſis, omnem Myſteriorum vim tum percipis, atque explicas per te ipſe, cum traditum tibi Gregem ad eorum fructum capeſſendum exemplo tuo provocare nunquam deſiſtis. Ad hanc autem de TRINITATIS *Myſterio ſuam declarandam ſententiam hoc potiſſimum tempore adducta eſt, quo, licet Petri Fides incommutabilis omnino ſtet, Fides tamen Gregis per incredulorum cunicolos labefactatur; ut eadem in propria Divinitatis ſede conſiſtens, nullis poſthac, aut ſane inanibus inimici hominis machinis impetatur. Cujus toti conſilii ſui cum ſe tibi rationem reddidiſſe autumet, demum ſuppliciter abs te petit,* BEATISSIME PATER, *ut, qua ſoles, Clementia, ſe gremio tuo complectaris, ac foveas; tum ſuum etiam natale ſolum, quod tanti Pontificis obumbratur Numine, perpetuo benevolentiæ oculo, & Apoſtolica proſequi Benedictione non dedigneris.*

ORA-

Digitized by Google

ORATIO.

CUM nihil certius, Beatissime Pater, nihil fidelius, nihil omnimode jucundius nobis obvenire poſſit Myſterio, in quo omnis divini Cultus ratio, ac tota Beatitudinis noſtræ ſumma conſiſtit; tum nihil profecto æquius nos ipſos præſtare oportet, quam ut illud ſtudioſiſſima Theologicarum, quas Scholæ vocant, virtutum exercitatione proſequamur. Non enim Ea nobis munera divinitus data ſunt, ut vel turpi agendi deſuetudine, atque ſocordia torpeſcerent, vel aliò potius vim ſuam, facultatemque converterent, quam quò ductu naturæ ſuæ, atque ex Largitoris conſilio ſpectare judicantur. Illud vero ex congruo hujuſmodi virtutum cultu maxime accedit commodi, ut tum

Digitized by Google

illæ plurimum per repetitos actus incrementi pondus ſuſcipiant, cum animus ſuffultus Fide, Spe ſublatus, inhærens Charitate Dei prorſus conſortio, peregrinus licet a Patria, intereſſe ſibi videatur. Quapropter ſi in omnibus recolendis Ortodoxæ Religionis Myſteriis, quibus noſtræ Sacramenta ſalutis, quædam veluti Beatitudinis pignora, continentur, Theologicas virtutes bene, utiliterque inſumptas putamus; quantò ſatius eaſdem nobis exercendas exiſtimemus, cum ipſum Religionis Caput, & Fons, idem ſalutis ſponſor, & dator, ſoluſque effector Beatitudinis, Deus Unus, & Trinus, annuo præſertim ſolemni, Chriſtiano populo effulget? Atque ego ſic ſtatuo, quemadmodum illa Superioris Naturæ bona ad vim Myſteriorum cognoſcendam, fructumque percipiendum a Deo Optimo Maximo hominibus tributa credimus, nihil proinde commodi a Myſteriis in nos poſſe defluere, niſi inſitas nobis Divina munificentia virtutes in eorundem perpenſationem, cognitionemque conferamus: qui ſecus fecerit, dignum profecto eſſe, cui libere commiſſa dona, eadem e proprio delapſa fine, libero, juſtoque Omnipotentis judicio ſubtrahantur.

Quamquam autem Deo nos tuto fidere, quem oculis non cernimus, bene de Deo ſperare, quem ſe ſe nobis promittentem auribus nequaquam audimus, Dei flagrare charitate, cujus ſimplex, atque infinita Natura concipi per ſenſus nullo modo poteſt, Chriſtiana prorſus jubet Religio; in eo tamen nihil inconſiderate, nihil temere, nihil

hil violenter præſcribit; quin immo in ſubſidium rationis certo Revelationis præeunte lumine, obductis errore mentibus diem potius affert, quam vim inferre videatur: ex quo fit, ut in omnibus ejuſdem dogmatibus, inſtitutiſque retinendis *rationabile*, ut monet Apoſtolus, animorum noſtrorum eluceat obſequium. Enim vero quommodo Deo Patri fidem denegemus, quem hæc ſpectabilis rerum Univerſitas, quem cauſarum, ut ajunt, ſecundarum ſe ſe invicem implicantium, atque ad neceſſarium quoddam, abſolutumque Principium aſſurgentium nexus, quem, ut de cæteris taceam, admirabilis ſtructura hominis, ejuſque plane redundans Gratiæ, ac naturæ bonorum copia, tum maxime ſe ipſum revelans Deus, conditorem ſapientiſſimum, munificentiſſimumque teſtantur? Neque profecto minor in eodem Patre nobis bene ſperandi ſuppetit ratio, qui vel ab ipſo rerum exordio, cum primum poteſtatis, conſiliique ſui divitias oſtenderet, hominis integri felicitati peculiari modo proſpexit. Cum enim cæteris omnino rebus Adam mente, animoque longe præſtantiorem præfecerit, ex quibus, quidquid boni eſſet, ac commodi, in rem ſuam verteret ſapienter, eoque ad bene, beateque vivendum uteretur; nihil eſt profecto, quod dubitemus, eandem in Deo maxime fideli, operumque ſuorum amantiſſimo erga nos voluntatem conſiſtere, atque ita conſiſtere, ut non fluxam illam, & mancam viatoris Adæ, utpote humano obnoxiam arbitrio, ſed permanentem, atque abſolu-

ſolutam, quæ propria Comprehenſoris eſt, aliquando nobis beatitudinem ſit daturus. Jam vero quo in Patrem amore ardere nos potiſſimum decet, ſive quod ſummopere in ſe bonum cognoſcimus, ſive quòd ad imaginem, & ſimilitudinem ſuam nos conformatos ſentimus, ſive denique, quod cum primum in illius mente conſtitimus, præſtitutam nobis ab eo Beatitudinem novimus ſempiternam? Quæ quidem ſingula tanti ſunt, ut, ſi minus beneficii, quo Filii Dei nominamur, & ſumus, ulla a nobis ratio haberetur, Dei tamen cauſa benevolentiam vel ab invitis exprimerent.

Cum autem perangusta mentium noſtrarum facultas, illectaque cupiditatibus voluntas hominem natura ſua ſapientem, atque integrum, qui procul dubio ab artificis prodiiſſe dextera cenſendus eſt, a priſtino dignitatis gradu delapſum eſſe confirment, quarum tamen alteram ſuper indito quodam cœleſti lumine intendi, alteram validiſſima Gratiæ medicina curari, atque a vetito prohiberi in nobis ipſi experimur; nullus proinde ſubeſt dubitandi locus, eandem naturam noſtram per mediatorem Dei, atque hominum Chriſtum Jeſum inſtauratam, ac præmunitam fuiſſe. Atqui hæc eadem conſcientia Revelationis teſtimonio roborata Theologicarum a nobis virtutum eo ipſo exercitationem requirit. Etenim quid eſt tam æquum, quam ut illi abſolutum Fidei noſtræ argumentum impertiamur, qui cum Verbum, & Sapientia ſit Patris, tum ſolum juſtifica-

ca-

cationis noſtræ auctorem, ſuoque obſignatorem ſanguine recognoſcimus? Quid vero accommodatius, quam ut eidem omnem animorum fiduciam devoveamus, ac commendemus, qui per viſcera miſericordiæ ſuæ, quam nobis Paſſione ſua promeritus eſt, ſalutem, noſtra ſimul adjuvante opera, iiſdem nobis ſe largiturum promiſit? Quid tandem officio humanitatis ſic conſentaneum, quam ut illum flagrantiſſimo præ cæteris ſtudio proſequamur, quem tanta in nos antea æſtuaſſe charitate compertum eſt, ut ipſam Dei formam obumbraverit ſub forma ſervi, atque *in ſimilitudinem carnis peccati* factus, (*a*) *de peccato* damnaverit *peccatum in carnem, ut juſtificatio legis* in nobis ſua morte conſecraretur; tum etiam ſupremo vitæ tempore Corpus, & Sanguinem ſuum novo quodam, & ineffabili Dilectionis cumulo Diſcipulis omnibus impertiverit, atque ita impertiverit, ut ad poſteros quoque omnes incredibilis illa ſuæ divinitatis diffuſio, & communicatio pertineret?

At enim ſi æquiſſima pariter, & utiliſſima erga Patrem, & Filium Theologicorum actuum nobis patet exercitatio; tum in Spiritum Sanctum eadem videtur etiam facillima. Cum enim ex operibus externis, quæ Trinitati omni communia ſunt, animorum curatio, Gratiarum ſcilicet per Charitatem ſingulis attributio, peculiari modo adjudicetur Paraclito; ipſe profecto efficit, ut credamus, idem, ut ſperemus, unus ille, ut Deum,

(*a*) *ad Rom.* 8. 3.

Deum, qua par eſt, benevolentia complectamur. Neque tamen inde fit, ut noſtræ reſponſio operæ in eo exiſtimetur inutilis, perinde vero ſupernaturalium virtutum Cultum uni Largitoris arbitrio, inſciis propemodum, ac dormitantibus nobis, tribuendum putemus; ſed quo magis illorum actuum exercitatione nobis opus eſſe cognoſcimus, quòque magis per inhabitantem in nobis Spiritum blandimentis Gratiæ nos corripi, ac ſuaviter quaqua verſus conſtringi, atque irretiri ſentimus, eo ſtudioſius, fidentiuſque eundem Spiritum, dante illo poſcendi copiam, hoc ipſum efflagitemus, oportet. Atque eo potiori jure Fidei, Spei, & Charitatis in Spiritum Sanctum exprimendæ nobis ſunt vires, quòd nedum Revelationis oraculo hanc Tertiam edocemur Perſonam, ſed in nobiſmet ipſis ſingulari quodam juſtificationis privilegio plane ſentimus. Qui enim ſub jugo Legis conſtituti ſaxea omnino corda, minis proinde, ac terroribus exercenda, ipſaque Omnipotentis manu concutienda gerebamus, iidem in Chriſti Regnum traducti eouſque de priori duritie remiſimus, ut ſupernæ dilectionis impulſui, inflexionique facile obtemperemus, noſque totos a blandiſſimo Gratiæ magiſterio comprehendi læti lubenteſque patiamur. Ex quo quidem cum Fides evincitur in Paraclitum, tum præcipue in eundem enutritur, ac ſuſtentatur ſpes noſtra. Etenim cum Chriſti Gratia eadem ſit juſtificationis auctrix, ac cuſtos, eademque una, ſi nos uſque ad obitum proſequatur,

tur, ſempiternæ effectrix beatitudinis; certa profecto datur ſperandi cauſa, eum, qui ex ſolo miſericordiæ conſilio nos, prout opus fuerit, vel prævenire, vel comitari, vel conſequi, atque inhæreſcere nobis Gratiæ præſidiis non dedignatur, eundem *opus ſuum* (*a*) *bonum*, noſtram ſcilicet ſalutem, *uſque in diem Chriſti Jeſu*, nobis non demerentibus, perfecturum. Quid porro dicam de Charitate, qua nos cum Spiritu dilectionis teneri arctiſſime oportet, quam, obſecro, jucunda, quam potiſſimum debita, quam totis viſceribus exoptanda! Novimus ſiquidem, qui Filii iræ, timoris, ac ſervitutis fuimus, eoſdem nos libertatis, adoptionis, hæreditatis Filios nunc eſſe: qui peccati preſſi Tyrannide duro Legis Imperio continebamur, in novitate modo ſpiritus, atque in oblectamento Gratiæ nos ambulare ſentimus: illud vero conſcientia conſtrictum prorſus tenemus, hæc omnia præſtare unum, eundemque Spiritum dividentem (*b*) *ſingulis, prout Vult, ſecundum menſuram* (*c*) *Gratiæ donationis Chriſti*. Quare cum nos per divum Paraclitum diligamus, non ne illum in primis a nobis diligi oportebit, ſine quo ne Beatitudinem quidem noſtram diligeremus?

Attendamus igitur diligenter, quid nobis voce ſua prædicet TRINITATIS Myſterium; quod cum ſe Theologicarum virtutum actibus concelebrari per nos potiſſimum velit, alacri proinde animo ſtudeamus, ut, quæ noſtræ inſtrumenta ſalutis Di-

(*a*) *ad Philip.* 1. 6. (*b*) *ex Ep. ad. Rom. cap.* 12. 11.
(*c*) *ad Epheſ.* 4. 7.

Divinitus tributa ſunt, eadem in accommodatum ſibi finem collata a nobis, ſuo fideliter munere, quod noſtra Beatitudo eſt, perfungantur. Credamus porro in Patrem Creatorem, Credamus in Filium Redemptorem, Credamus in Spiritum vivificantem: noſtra ſit ſpes in Patre ſponſore Beatitudinis ſempiternæ, noſtra ſit ſpes in Filio ejuſdem reſtitutore, noſtra ſit ſpes in Spiritu Sancto uno ad eandem duce: Amemus Patrem tum ſummopere in ſe bonum, cum nobis ſuæ Largitorem imaginis, tum maxime præſtitutæ nobis Gloriæ effectorem, amemus Filium juſtificationis, ac ſalutis noſtræ amantiſſimum ſuo ſanguine coemptorem, amemus tandem Paraclitum ſanctæ auctorem dilectionis, eundemque aſſertorem fideliſſimum voluntatis. In id vero, utpote in præcipuum tanti Myſterii fructum, intendamus animo, ut, cum Patris integræ naturæ conſtitutoris conſilio per amiſſam ſemel innocentiam defuerimus, Filii Reparatoris operi per pænitentiam, Spiritus autem Sancti ad Deum nos ſuaviter attrahentis magiſterio per liberum, alacremque acceſſum reſpondeamus.

Digitized by Google